

Hutterer Éva

„Jót s jól!” Nemzetközi tudományos pedagógiai-pszichológiai konferencia

Innovatív módszerek a pedagógiai-pszichológiai gyakorlatban Ukrajna európai integrációjának tükrében címmel szervezett nemzetközi konferenciát a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (KMF) Pedagógia és Pszichológia Tanszéke 2016 áprilisában. A szervezők a konferencia céljául az ukrajnai pedagógiai és pszichológiai gyakorlatba is beépíthető innovatív módszerekről való tanácskozást, a pedagógiai szemléletmód alakítását tűzték ki. A rendezvényre Magyarországról, Romániából, Szlovákiából és Angliából érkeztek meghívott előadók (1. kép).

1. kép

A konferencia résztvevői

Az eseményt Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc KMF rektora nyitotta meg. Beszédében hangsúlyozta, hogy a konferencia teret ad a közös gondolkodásnak, és lehetőséget kínál arra, hogy minél szélesebb körben ismertté váljanak az innovatív módszerek és technikák, amelynek eredményeként Kárpátalján és az ukrajnai oktatásban is elfogadottabbá válnak a jó gyakorlatok, illetve ezek alkalmazása. A résztvevőknek eredményes tanácskozást és tapasztalatszerzést kívánt.

2. kép

A konferencia plenáris előadói: Kozlakova Galina és Keresztény István, az ülés vezetői, Orosz Ildikó, Bagdy Emőke

A konferencia első napján plenáris előadások hangzottak el (2. kép). Ezek sorát Orosz Ildikó rektor nyitotta *Oktatási innovációk lehetőségei Kárpátalján a kárpátaljai magyar nyelvű, magyar nyelvi oktatás helyzetének függvényében* címmel (3. kép). Problémaközpontú és megoldásokat kereső előadásában az ukrain helyzetre, azon belül a kárpátaljai magyar oktatási rendszer előtt álló kihívásokra, azokra a megoldásra váró feladatokra hívta fel a hallgatóság figyelmét, amelyek jegyében az oktatás reformjának, az innovációnak meg kellene valósulnia. Ezek közül a legfontosabbak: a kárpátaljai magyarságot is érintő demográfiai helyzet és ennek hatása a magyar nyelvű, magyar nyelvi oktatásra, különös tekintettel a magyar anyanyelvű romák, „a kisebbség kisebbsége” beiskolázási problémáira; a kárpátaljai magyarok politikai-gazdasági helyzetére és ennek hatására a magyar nyelv közéleti státuszában; a kisebbségi jogok érvényesülésére, megjelenésére a közoktatás, a szakképzés és a felsőfokú képzés területén; a magyar nyelvű oktatási intézmények oktatási, nevelési, képzési minőségének alakulására és hatására az anyanyelvű képzési rendszerben.

3. kép

Orosz Ildikó előadása

A plenáris előadások keretében öt meghívott előadó osztotta meg gondolatait a konferencia résztvevőivel. Bagdy Emőke klinikai szakpszichológus, a Károli Gáspár Református Egyetem professzora a tehetséggondozásban rejlő lehetőségekről és ennek lelki egészségre gyakorolt hatásáról beszélt (4. kép). A tehetség áldás – hangsúlyozta –, amelyet azonban nemcsak felfedezni, de gondozni is kell. Ez a családnak és a pedagógusnak egyaránt komoly feladat. Kutatások bizonyítják, hogy a tehetséggel számtalan egyéni és társas probléma is együtt jár, ezt sokszor a pszichológusok hatáskörébe utalják. Igazolhatóvá vált, hogy relatíve csekély mértékű egyéni pszichológiai fejlesztő segítség hatására sokszoros pozitív eredmény érhető el. Mindemellett az is beigazolódott, hogy a szülő, a pedagógus és a pszichológus együttműködése a leghatékonyabb facilitáló tényező a tehetséggondozásban. Bagdy Emőke számba vette az együttműködésben rejlő lehetőségeket, és kiemelte a pedagógusok szerepét a tehetséggondozásban, hangsúlyozta a problémaalapú, interaktív tanítási módszert, a tapasztalati, problémaközpontú, élményalapú tanulás előtérbe helyezését. Ennek eredményeként hatékonyabban feldolgozható a tananyag, így hasznosíthatóbb, előbb is. A tehetséggondozás jövőbeli feladatákként a tehetséges fiatalok személyes problémáira fókuszáló támogatását határozta meg fejlesztő csoportmunkában.

4. kép

Bagdy Emőke előadás közben

A felsőoktatási intézmények hozzáadott értékének a tehetséggondozással is összefüggő kutatási eredményeit mutatta be Pusztai Gabriella, a Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskolájának professzora (5. kép). A felsőoktatási intézmények minőségét az határozza meg, hogyan járulnak hozzá a hallgatók a fejlődéshez. Ez jelenti a hozzáadott értéket a felsőoktatásban. A magas hozzáadott értékű egyetemek, főiskolák olyan értelmező közösséget teremtenek a hallgatók körül, amely teljesítményre ösztönző normákat ad át nekik. Ennek eszközei: az intergenerációs kooperáció (közös műhelymunka az oktatókkal) és a civil szervezetek, amelyekben intellektuális tevékenységeket végezhetnek. Az előadó – a kutatás eredményei alapján – a II. Rákóczi Ferenc KMF kapcsán elmondta, hogy a hallgatók, (sokszor hátrányos helyzetű) fiatalok képzése nemcsak a formális, kurrikuláris dimenzióban, hanem az extrakurrikuláris, tehetséggondozó munkában is magas színvonalú. Ez elősegíti a fiatalok társadalmi mobilitását, és ezzel az intézmény komoly pedagógiai hozzáadott értéket teremt.

5. kép

Puztai Gabriella előadása a felsőoktatás pedagógiai hozzáadott értékéről

Verity Campbell-Barr, a Plymouth-i Egyetem oktatója, aki jelenleg a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Karának tudományos munkatársaként tevékenykedik, Magyarországon szerzett tapasztalatairól beszélt a hallgatóságnak, valamint az óvodai nevelés előtt álló feladatokat ismertette (6. kép). Meglátása szerint ma már nem kérdés az, hogy szükség van-e intézményes kisgyermekkorú nevelésre, vagy jobb a gyermeknek az anyja mellett. Napjaink problémafelvetése más jellegű: milyen legyen, és hogyan biztosítsunk magas színvonalú óvodai nevelést a gyermekeinknek?

6. kép

Verity Campbell-Barr előadás közben

Kelet-közép-európai oktatási helyzetképként is értelmezhető a közönség Mandel Kingának, az Eötvös Loránd Tudományegyetem adjunktusának az előadását, amely a romániai oktatási törvények kapcsán arra világított rá, hogyan hatnak a változást előirányzó, de kivitelezésükben sokszor átgondolatlan reformok, hogyan élnek meg mindezeket a változásokat az oktatás egyes szereplői. Egy székelyföldi terepkutatás alapján szülői megküzdési stratégiákat mutatott be, arra keresve válaszokat, hogy a reformok milyen túlélési reflexeket fejlesztenek ki az elszenvedőkben, az oktatás irányítóiban (tanfelügyelőkben, intézményvezetőkben), a pedagógusokban és a szülőkhöz. Vannak-e érdekvédelmi lehetőségek, és képesek-e ezekkel élni?

7. kép

A konferencia második részének plenáris előadói: Starosta Volodimir, Makarenko Leszja, Keresztény István, az ülés vezetője, továbbá Mandel Kinga és Pusztai Gabriella

A plenáris előadók sorában az ukrainai intézményeket Starosta Volodimir, az Ungvári Nemzeti Egyetem professzora és Makarenko Leszja, a Drahomanov Nemzeti Pedagógiai Egyetem professzora képviselte, akik az innovációs lehetőségek egy-egy szegmensét emelték ki (7. kép). Starosta Volodimir a nemzetközi kapcsolatokban rejlő lehetőségeket, pontosabban a szlovákiai felsőoktatási intézményekkel közösen megvalósuló kutatásokat ismertette, kiemelte a pedagógiai gyakorlat megújítására tett törekvéseket és ezek eredményességi mutatóit az Ungvári Nemzeti Egyetemen. Makarenko Leszja az infokommunikációs technológiák felsőoktatásban való használatáról, ezek hatékonyságáról beszélt, adatokkal is alátámasztva azt a tényt, hogy a törvényi előírások ellenére sajnos még mindig kevés intézmény rendelkezik az elvártnak megfelelő szintű infrastruktúrával, olyan technikai eszközökkel, amelyek lehetővé tennék az innováció megfelelő szintű megvalósulását.

A konferencia első napja a II. Rákóczi Ferenc KMF hallgatói szintársulata *Ádámok és Évák* című nagyszerű darabjának megtekintésével zárult. A tanácskozás második napján a közel 125 résztvevő szekciókban folytatta munkáját. A *Tehetségnevelés* szekciót Dezső Renáta Anna (Pécsi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet) vezette, aki előadásában a plurális intelligenciakoncepciókat, alternatív tehetségképeket értelmezte Gardner és Dweck elméletei alapján. A tehetségnevelés pedagógiai vonatkozásairól tartott előadást Mikonya György dékán (Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar), majd a tehetségnevelés különböző lehetőségeivel ismerkedhetett meg a hallgatóság. Opachko Magdalena (Ungvári Nemzeti Egyetem) a fizikaoktatás során alkalmazott tehetségnevelő tevékenységet modellezte. A testnevelésórák adta lehetőségekről számolt be Vizáver Árpád (II. Rákóczi Ferenc KMF). Pally Katalin a tehetséges gyermekek

fejlődésének nyomonkövetéses rendszerét ismertette. A kárpátaljai kisebbségek oktatási intézményeiben megvalósuló tehetséggondozó munka rendszeréről Herczog György, a Kárpátaljai Megyei Pedagógus-továbbképző Intézet munkatársa számolt be. Mező Ferenc és Mező Katalin (Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar) a „kreatív időről”, a kreativitás időbeli aspektusairól fejtették ki nézeteiket, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulók konkrét fejlesztési lehetőségeit mutatták be.

A *Hagyomány és új távlatok a pszichológiában* szekcióban elsősorban olyan előadásokat hallgathattak és vitathattak meg az érdeklődők, amelyek előrelépésként, új távlatként jelennek meg az ukrainai pszichológiai gyakorlatban és az iskolai pszichológusi munka során. Korniyenko Inokentiy (Munkácsi Állami Egyetem, Pszichológia Tanszék) a fiatalok körében végzett prevenciós munka jelentőségét emelte ki előadásában (8. kép). Berezovszka Larisza (Munkácsi Állami Egyetem) saját tapasztalatai alapján a művészetterápiában rejlő fejlesztési lehetőségeket mutatta be. Az ifjúság lelki egészsége és az innovációs technológiák iskolai bevezetése közötti összefüggéseket vizsgálta Sheyko Anastasia (G. Sz. Szkovoroda Harkivi Nemzeti Pedagógiai Egyetem). A II. Rákóczi Ferenc KMF két oktatója a konfliktuskezelés sajátosságairól tartottak előadást: Koncz Tímea *Konfliktuskezelés a diákok körében* címmel, valamint Gávrijuk Ilona a *Konfliktusok kreatív megoldása* témában. Berghauer-Olasz Emőke a pszichológusi munkában alkalmazható kinetikus iskolarajzot mint innovációt ismertette, amellyel bővülnek a társas kapcsolatok vizsgálati lehetőségei.

8. kép

Korniyenko Inokentiy tanszékvezető előadása

A jelentkezők számát tekintve *A módszertani újító törekvések a pedagógiában* szekció munkája bizonyult a legnépszerűbbnek (9. kép). Tematikájukat tekintve az elhangzott előadások igen változatosak voltak.

9. kép

Munka közben

Serfőző Mónika és Kolosai Nedda (ELTE TÓK) a hozott és a szerzett minták szerepét elemezte a tanítóná válás során. Morvai Tünde, a Magyar Tudományos Akadémia Kisebbségkutató Intézetének tudományos munkatársa a pedagógusok új generációjának jellemzőit mutatta be szlovákiai magyar pedagógusjelöltek körében végzett vizsgálata alapján. Két előadás is elhangzott Márton Sárának és Hollósi Hajnalka Zsuzsannának (Nyíregyházi Egyetem, Pedagógia Intézeti Tanszék) köszönhetően – az Ukrajnában is bevezetendő – portfólió szerepéről a pedagógiatanárok képzésében, valamint ennek használatáról a magyar közoktatásban. Vargáné Nagy Anikó (Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar) az óvodapedagógus hallgatók gyakorlati képzésének tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal. Piszocka Leonyida, a Hmelnicki Humánpedagógiai Akadémia dékánja az óvodapedagógus képzésben bevezetett újításokról számolt be.

10. kép

Portfólió a magyar közoktatásban

A módszertani újító törekvések között megismerkedhetett a hallgatóság Bertók Rózsa egyetemi tanár és Bécsi Zsófia PhD-hallgató (Pécsi Tudományegyetem) előadásában a leporelló használatának hatékonyságával. Nagy György egyetemi docens (Eszterházy Károly Egyetem Comenius Kar) a konstruktivista tanulásszervezés eredményességéről számolt be a természettudományok oktatásában, amelyet sokan nem alkalmaznak az időigényesség és a jelen kor igényeihez igazodó módszertani kidolgozás hiánya miatt. Keresztény István (II. Rákóczi Ferenc KMF) a környezettudatos magatartás formálásáról értekezett, Pornói Imre tanszékvezető (Nyíregyházi Egyetem) a globális nevelésről mint pedagógiai szemléletmódról osztotta meg gondolatait a hallgatósággal.

Lénárd András (ELTE TÓK) a digitális tananyagfejlesztés új útjairól számolt be: gyermekek bevonásával alakítottak digitális tananyagfejlesztő munkacsoportot, amelynek munkájába a tanulók is teljes jogú fejlesztőként kapcsolódtak be. A fejlesztési folyamat során szembesültek azzal, hogy a gyermekek életkori sajátosságaiknak, látásmódjuknak, közvetlen tapasztalataiknak köszönhetően olyan adalékokkal tudták segíteni a digitális tananyagok megalkotását, amelyeket a többi fejlesztő (programozó, módszertanos, digitális pedagógiai szakértő) eddig nem vett figyelembe.

Több előadást is hallhatott az érdeklődő közönség az egészségnevelés témakörében. Darvai Sarolta (ELTE TÓK) az egészségfejlesztés pedagógiai alapjait ismertette. A teljes körű iskolai egészségfejlesztés (TIE) koncepciójának az alapja az, hogy az egészség érték, célja pedig az, hogy az intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki szociális jóllétét, egészségét hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. A TIE olyan szervezetfejlesztési és működtetési

technikákat, pedagógiai módszereket alkalmaz, amelyek segítségével a tanulók, a pedagógusok és az általuk bevont tágabb környezet közösségei képessé válnak az egészségtudatos cselekvésre, a felelősségteljes gondoskodásra.

Az anyanyelvi nevelés megújítására irányuló törekvéseket mutatták be a II. Rákóczi Ferenc KMF oktatói és egykori diákjai. A Bagolyvár Bábcsoport tevékenységét és az óvodáskorúak körében kifejtett hatását ismertette Dancs Krisztina PhD-hallgató és Mónus Dóra magyar szakos hallgató, a logopédushiányról és ennek következményeiről beszélt Hires-László Kornélia adjunktus és Tihor Szilvia logopédia szakos hallgató. Az alsó tagozatos gyermekek anyanyelvi kompetenciáinak a GENIUS programban megvalósuló fejlesztési lehetőségeiről Hutterer Éva számolt be. Nagy-Kolozsvári Enikő a gyermekirodalomról mint az idegennyelv-oktatás eredményességének (lehetséges) segítőjéről beszélt, Pecsora Krisztina az idegennyelv-oktatás ukrain helyzetét ismertette, különös tekintettel a felsőoktatásra. Kerekes Valéria (ELTE TÓK) *Mesét másként* című előadásában a népmese és a készség-, képesség- és személyiségfejlesztő játékok újszerű alkalmazásának lehetőségeiről beszélt az óvodai nevelésben.

A kárpátaljai ukrán lakosság körében megjelenő igényre tekintettel különös aktualitása lett Nádor Orsolya (Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar) előadásának, aki a magyar mint idegen nyelv megismertetésének új útjairól és lehetőségeiről beszélt (11. kép). Az előadó a megoldásra váró problémák közül elsőként említette, hogy a magyart mint idegen nyelvet is döntően anyanyelvű tanárok tanítják, akik közül sokan nem rendelkeznek az adott nyelv idegen nyelv tanítására jogosító szakképesítéssel. Általános jelenségként megfogalmazta továbbá a szűk tankönyvi kínálatot, amely korlátozza a jó tankönyv megválasztásának a lehetőségét. Nádor Orsolya a továbbiakban olyan innovatív megoldásokat mutatott be, amelyek a tanórai munkát kiegészítve a nyelvtanári kreativitás eredményeként jelentek meg az utóbbi néhány évben, többek között egy Facebook-csoportot, ahol a tanári innováció koncentrálódik, valamint olyan kezdeményezéseket is, amelyekkel a papírkönyvből kilépő tankönyvszerzők a nyelvtanulók önálló munkáját segítik, felvázolta továbbá a Skype segítségével megvalósítható nyelvoktatás lehetőségeit is.

11. kép

A magyar mint idegen nyelv megismertetésének új lehetőségei

A hallgatóság körében szép számmal jelen lévő diákság tetszését Lehmann Miklós tanszékvezető (ELTE TÓK) *Mémek az interneten – mémek az oktatásban?* című előadása nyerte el. Ez is egyértelművé tette azt a tényt, hogy a XXI. században a számítógép- és internethasználat adta lehetőségeket nem lehet figyelmen kívül hagyni az oktatásban. A mémek olyan információcsomagokként foghatók fel, amelyek révén a biológiai evolúcióhoz hasonló folyamatok mehetnek végbe: replikálódnak és szelektálódnak. Az internet jó környezetet biztosít a mémek terjedéséhez, kevésbé kézenfekvő ugyanakkor, hogy a mémek, a mémszerűen elrendezett információs egységek az oktatásban is szerepet kaphatnak. Ehhez ismernünk kell azokat a sajátosságait, amelyek a kognitív képességekkel összhangban az információ hatékony átadását teszik lehetővé: az asszociatív sémákat, különböző kontextusokba a beágyazódás képességét (és ehhez kapcsolódva a szemlélet aspektusainak a kezelését), valamint a kollektív tudat kialakításában való szerepüket. Az előadó az elméleti eredmények bemutatása mellett kitért az alkalmazás lehetőségeire és az egyetemi kurzusok során szerzett tapasztalataira is.

A *Mentálhigiéné a pedagógiai gyakorlatban* szekció munkáját Grezsa Ferenc és Farkas Magdolna (Károli Gáspár Református Egyetem, Pszichológiai Intézet – Pszichológiai Továbbképző Központ) vezették. A szekcióban folyó munka szervezésekor fontos szempont volt, hogy előadóként gyakorló pszichológusokat, pedagógusokat, mentálhigiénés szakembereket szólítsanak meg. Az előadások témáit úgy válogatták össze, hogy a pedagógusok munkáját segítő, a pedagógiai munka során alkalmazható eljárásokat mutassanak be. Fekete-Deák Ildikó pszichopedagógus, mentálhigiénés szakember, családterapeuta serdülő gyermekek szüleikkel való kapcsolatának vizsgálatáról, illetve ennek tapasztalatairól számolt be. Az előadás a szülő-gyerek kommunikációra, a jellemző

konfliktusokra és ezek kezelésére, a nevelésre és a problémamegoldásra fókuszált. Albertné Bereczky Éva gyermekvédelmi gyám, zenetanár, mentálhigiénés szakember gyermekek csoportban történő gyászfeldolgozó munkájáról tartott előadást. Az előadó az elméleti megalapozás után a csoportok szervezésének, felépítésének és menetének gyakorlati megvalósításáról is beszélt. Farkas Magdolna előadásában a személyközpontú kommunikáció jelentőségét emelte ki az iskolai munka során. Ahogy az előadó is rámutatott, változó világunkban az iskolának egyre több problémával kell szembenéznie. A mentálhigiénés szemlélet, a személyközpontú kommunikáció segítheti a pedagógust a pedagógiai üzemzavarban, és ez nap mint nap új kihívások elé állítja. A személyközpontúság megtermékenyítő hatású az új pedagógiai módszerek alkalmazásában, az osztályfőnöki munkában, a szülőkkal való viszonyban és problémamegoldásban, a társadalmi szerepvállalásban is. Az előadás rávilágított a változás folyamatára, amely akarva-akaratlanul magával hozza a pedagógiai szemlélet változtatásának a szükségességét is.

Kondor Ágota (Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy) a személyiségfejlesztésnek a hittanóra keretei között megvalósuló lehetőségeit ismertette. A hittanórák jó lehetőséget biztosítanak arra, hogy a kognitív képességek mellett a tanulók érzelmi és szociális szférájával is foglalkozzon a tanár. Tudatosítani kell, hogy a hittanóra segítheti, támogathatja a növendékeket a világban való eligazodásban. Abban, hogy olyan szilárd értékrenddel és világnézettel rendelkezzenek, amely lehetőséget, sőt biztonságot ad, hogy értékes, egészséges tagjai legyenek a közösségnek. Sánta Edit (Sepsiszentgyörgy) pszichológus, óvodapedagógus, mentálhigiénés szakember a bibliodráma pedagógiai gyakorlatban való alkalmazhatóságát mutatta be. A bibliodráma a drámapedagógiához hasonlóan fejleszti az ön- és emberismeretet, rugalmasabbá, bátrabbá, spontánabbá, kreatívabbá teheti a viselkedést, javítja a testi, térbeli biztonságot, fejleszti a beszédet, az önkifejezést, segíti a transzcendenssel való kapcsolatba kerülést, fejleszti a gyermek szociális készségeit, érzelmi intelligenciáját. A Biblia szent könyv: a hívő emberek számára Isten és ember közös történetét, szövetségét, az üdvtörténetet tartalmazza. Így a bibliai szövegek feldolgozásának komoly jelentősége lehet.

Simon Gabriella (Károli Gáspár Református Egyetem, Pszichológiai Intézet – Pszichológiai Továbbképző Központ) a mentori támogatás különböző területeit és a pedagóguspályához szükséges tudás elsajátításában betöltött szerepét mutatta be. A magyarországi gyakorlatban a kétezres évek elején artikulálódott a pályakezdő tanárok támogatásának a szükségessége és a mentori munka jelentősége ebben a folyamatban. Számos ország gyakorlata összefüggő folyamatként értelmezi a pedagóguspályát, és az indukciós szakasz egyik kulcsszereplőjeként jelöli meg a mentort. Abból a tapasztalatból kiindulva, hogy az első években szerzett benyomások döntően befolyásolják a pályakezdést és a pályán maradási, különböző programokkal támogatják a kezdő pedagógust.

12. kép

A konferencia eredményeinek összegzése

A konferencia zárásaként (12. kép) a résztvevők ajánlást fogadtak el a szekciók javaslatai alapján. Ennek középpontjában az áll, hogyan lehetne Ukrajnában az innovációval, a tehetséggondozással, a pedagógusi szemlélet formálásával kapcsolatos törekvéseket eredményesebbé tenni.

Irodalom

Berghauer-Olasz Emőke – Greba Ildikó – Hutterer Éva – Pally Katalin (szerk.) 2016. *Innovatív módszerek a pedagógiai-pszichológiai gyakorlatban Ukrajna európai integrációjának tükrében.* Konferenciakötet. Kálvin Nyomda. Beregszász.

Hutterer, Éva: "Good and well!" An International Conference on Pedagogy and Psychology

Az írás szerzőjéről

Hutterer Éva

adjunktus

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász

heva[kukac]kmf.uz.ua